

Pogovori.

Posavska. V listu nič, na platnicah nič: gotovo Vam beli glavo, zakaj neki to? In celó, ko smo razven drobnih pesmic Vaših prejeli prav laskavo pisanje o „pogovori“! Prav zeló nas veseli, ne toliko, da ste zadovoljni ž njimi, marveč, če je res, kakor trdite, da kaj koristijo. Prav se nam to zdi radi tega, ker gotovo ni prijetna dolžnost grajati ali obsojati kaj; saj vemo, da bo bolelo tega, onega, ki je v najboljši svesti poslal svoj izdelek, češ, da ga ni boljšega. Če torej naše pisanje le količkaj koristi, nam je to v največje veselje. — Kaj pa Vaše pesmice? Kakor ste videli, je že nekatere prinesel poprej naš list. Tudi zadnje in predzadnje se bodo dale uporabiti: samo treba potrpeti. Če denemo dve, tri v list, je že poln, in potem se mora hočeš nočeš drugo odložiti. — V jedni pesmi — predzadnji — nam je neumevno, kako morete peti, da „nosite v srcu otve skrite“! Ali ste pomislili, kaj se pravi „otva = utva“? Sicer se Vaše pesmi beró gladko, — misli so lepe in poetiške; kar nam posebno ugaja, je lepi slog . . . I, veliko naših sicer dobrih in blagih mladih pesnikov je ravno v besedi tako okornih, tako s silo vežejo besedo, da zato pevajo včasih ne samo neokretno, ampak tudi nezmiselno. Naposled Vas opozarjamo na nekaj sicer prav malega, a ne malenkostnega, na ločila: vejice, pike, podpičja. Pravimo: malenkostno ali vendar potrebno, ker je večkrat odvisno od njih, kako umeti to ali ono misel in njih sestavo. — Za sedaj torej: potrpljenje!

Bogomil v T. In kaj porečemo Vam? Imamo tudi Vaših pisem in pesmic več — sevé tudi vse brez datuma. Pred meseci smo Vam že izpregovorili par besedij in povedali svoje misli o pesmih in o Vaši pesniški zmožnosti. Kar smo trdili ondi, velja še sedaj: zmožnosti imate lepe — dobrih mislij tudi dovolj, še več dobre volje. A popolne in za natisek v listu Vaše pesmi še niso. Če jih denemo kar tu v „pogovore“, bodete, upamo, zadovoljni pa tudi prepričani, da trdimo istino. Sicer kažejo vse, da ste boljši pesnik pripovedovalec — epik, kakor lirik. Ne, kakor bi ne bilo mislij in čustev v Vaših pesmih, a preveč sile, premalo lahkote in preprostosti. Denimo tukaj kar prvo:

Naročitev.

Oj letite drobne ptice
Tja na Kranjsko, na Gorenjsko!
Oj letite lastavice
Tja pred hišo mi slovensko,
Zunaj hiše pa obstojte,
Pesem žalostno zapojte:

„Tam v deželi dalni
Ob potoku
Se spreha žalni
Sin vaš v joku.

Lastnega jezika
On ne čuje
Kazen prevelika!
Oj zdihuje:

Pesmi žalne kroži
Zmir o komu,
Vedno njemu toži
Se po domu.

„Pridi ura, pridil,
Da zlo mine
Da spet revež vidi
Rodne sine.“

Stojte ptice, ne nesite
Poročila mi še k domi!
Starišem le sporočite:
„Dobro mi je, bolje bo mi“
Da trpel še drug bi z mano?
Ne! sam raji nosim rano.

Ako na tujem kak junak v ječi naroča ticom, da naj hité domov ter nesejo pozdrave, tedaj je to prav navadna oblika pošte pri pesnikih. Naročitev mora biti pač taka, da si jo tice lahko zapomnijo, da jo res tako zapojó, kakor treba, da ganejo srce. Žalni sin . . . žalna obleka, žalna pesem, no! to se že reče — ali: žalni človek, ki se „v joku spreha“, nam je nova stvar. „Pesmi žalne kroži Zmir o komu“ — — vesela pesem se zakroži, todà: ali žalna pesem navadno ni okrogla. Pa kaj hočete reči: zmir o komu . . . slovnično napačno in tako — nó! — nepoetično. — „Kazen prevelika!“ — če kdo stori doma kaj hudega in je izgnan na tuje — da, to je kazen res velika: toda če drugod prostovoljno živi, dela, uči ali kar že, to vendar ni kazen. Ta-le: „Oj zdihuje“ nas kar nič ni pripravil, da bi čutili kako usmiljenje z Vami, ker je tako nekam prisiljen vzdih, samo, da se veže z: on ne čuje. In kaj vzdihuje? „Da bi prišla ura, da revež vidi zopet — rodne sine“ —. Rodne brate, mislite, ne? Pa zavoljo rime ti vendar ne postanejo „rodni sini“. Koncem pa ste zopet preklicali svoje naročilo, ker, kakor smo rekli, ste prejšnje čute le nekako s silo poiskali in povedali „Dobro mi je, bolje bo mi“ . . . to je sicer kratko, a prepodomače rečeno.

(Dalje.)

Pogovori.

Bogomil v T. (Konec.) „Nezadovoljni pevec“ je pač še mlad, če „mu žival — pegaz preveč maha, da k muzam vroče moli — svojim patronam“ —. Če bi hoteli vso to pesem pregledati na drobno, narastlo bi pisanje za dva „pogovora“. Najprej ideja ni nič posebnega. Mlad pesnik, katerega so muze „pritrdile vrhu sedla“ pegazu, ni ž njim zadovoljen, ker se le-ta „slabo vede“. Ker vidi, da ž „njim ne pride do namena, da za-sluzi ž njim si imena — bo planil se sedla.“ — Zato zleze res raz konja, ga priveže „k plotu“, pa se spravi „srčan vrhu dreva, hra-sta, kjer slavec, kos in drozg prepeva“. Od teh se hoče naučiti petja. Poslušaj, zamakne se, a „tu jo stakne: Z drevesa — pade —, revež spet je“. — Pa še nogo si zlomi — konj pa, Pegaz, mu je med tem ušel, dasi ga je privezal „k plotu“. In morala vsega tega je: „Naj s svojim vsak se zadovolji!“ Ljubi gospod Bogomil, prosimo Vas, berite to „pe-sem“ prav trezno, pa glasno in brez sebič-nosti: stavimo, da se bodele sami zasmejali tej rimani (ali smemo reči?) neumnosti. Da niste v zadregi za besedo, za rimo, se vidi. Je-li pa beseda tudi na mestu, je-li dostojna in pravilna, — se nam zdi, premalo vprašate in pazite. Sicer v drugem pismu — zna Bog, je-li preje prišlo ali pozneje kakor prvo imenovano, ker je brez datuma — sami ne-kako pravite, da se Vam zdé „pesmice tako nepopolne, ko jih prebiram, da me je malone sram“. In zato ste jih poslali še nekaj, o katerih upate, da so boljše. Med njimi je: „Pomlad — Oda.“ To bo nekaj! Kar sèm jo denimo, da jo častiti bralci imajo kar celo.

P o m l a d. Oda.

Prišla je . . . ; hladen jej zefir
Pripravlja pot cvetlično,
Gospod iz mesta, z gor pastir
Proslavlja devo lično,
Ki v nedrijah ino nakitih,
Prinaša cvetk nam plemenitih.

Prišla je . . . ! Njej v čast glasen šum
Nastal je med drevesi,
In spustil s cvetov je profum,
Zjasni se na nebesi,
Zasmeje cela se narava,
In z grl se čuje: bodi zdrava.

Krasán in mil je njen obraz
In čarobna obleka,
Ljubezni je, miru izraz,
Da gane še človeka,
Ki spomni spet se dobe zlate,
Ko gleda, deva krasna, vate.

V ljudeh vseh vžigaš sladki up
Z milobnim nasmehljajem,
Odstranjaš s src nevarni strup,
Pomoč deliš vsem krajem;
Odpreš zaklad svoj bogatinom,
Kot ga odpiraš reve sinom.

Raduje te se siromak,
Ker sladko ga tolaziš,
Radostno v te zre deklíč vsak,
Ker srca nežna blažiš,
Vesel te čaka mož osivel,
S prihodom tvojim bo oživel.

A čarovita ti spomlad,
Ti deva veličastna,
Ki nam prinašaš sladkih nad
In srcem čuvstva slastna,
Li srca so nenasitljiva,
Li vigred si tako minljiva?

Posut je s cvetjem ves njen pot,
A jedva se približa,
Odide hipoma od tod,
Njen pot se z drugim križa,
Ki ne prinaša več nam cvetja
In ne vsiljuje pevcem petja!

Odšla je . . . ! Slednji njen smehljaj
Bil zvrhan je bolesti,
In ko minol je ta migljaj,
Spet bol nam drug je zvesti,
In oj! spomin na srečne dneve
Množil nam bo nebrojne reve!

„Potrudil sem se kolikor mogoče in ozi-rajoč se na Vaše priporočilo v „Pogovorih“, nisem mogel zaslediti znatne pomankljivosti.“ Tako ste nam pisali o svoji odi. In kaj naj rečemo mi?

Priznavamo, prav res priznavamo, da ste se potrudili in — utrudili. Gledali ste na merjenje zlogov, na lepo rimo in temu vsemu ste zadostili dobro. Kaj pa zlog, — Kaj pa misli? Ideji bi ne bilo nič reči. Katerega količkaj poetiško nadahnjenega srca ne vzbudi pomlad s svojo mikavnostjo, s svojim živ-ljenjem! In Vi ste celo odo nji posvetili. „Od imamo Slovenci še jako malo“, pravite, in „častno in dobro bi bilo, da se kdo posveti tej stroki lirike.“ Tudi temu Vam pritrju-jemo iz cele duše. In kaj je oda? Pesem, s katero pesnik hoče vzvišeno osebo, ali po-osebljeno stvar, katero nagovarja, posebno poveličevati s tem, da z vneseno, navdušeno in navduševalno besedo izraža svoja čustva, in jednaka vzbuja v bralcu. Pravimo z vzne-seno, seveda tudi umetno besedo. Tudi za to ste se „potrudili, kolikor ste se mogli“. A vse to: rima, stopice, lepe besede so Vas zapeljale, da ste celokupnost mislij pustili v nemar, sploh: zvezali lepo kopico lepih be-sedij, ki pa bralca ne morejo navdušiti, marveč

včasih celó pripravijo v smeh. Malo poglejmo! Ne bomo delali opazk, samo na nekatere vrste naj opozorimo; kaj da mislimo, uganete pač sami.

Ki v nedrijah (!) ino nakitih (?)
Prinaša cvetk nam plemenitih. —

In spuhtel s cvetov je profum (!!),
Zjasni se na nebese (?)

Od „profuna“ ali kako?

Zasmeje cela se narava
In z grl se čuje: bodi zdrava.

obleka (!)
Ljubezni je, miru izraz (?)

Odstranjaš s src nevarni strup (!)
Pomoč deliš vsem krajem (?)

Li srca so nenasitljiva,
Li vigred si tako minljiva?

Preberite sploh celo predzadnjo kitico —
pa predstavite v prav prozajično prozo . . .!

Smehljaj
Bil zvrhan (!) je bolesti . . .

In v smehljaju vidite „migljaje“ in spomin
na pomlad Vam bo množil nebrojne reve“? Ubožec!

Toda kam bi prišli, če bi hoteli izpolniti Vam željo, da o vsakih teh petnajst pesmic zinememo posebej. Morate se že zadovoljiti z bolj kratko oceno drugih. Najboljša se nam zdi „Junakova izpoved“, čeprav ne vemo, zakaj ste jo imenovali „izpoved“. „Pred Sodikom“ je sicer lepa misel — a zoper upanje krščansko je, če sklepate: „Zastonj — gotov poraz!“ Znete tisto: Jesu — ne me perdas

illa die? „Tolažba“, katera se Vam zdi najboljša, in „Moja zvezda“, katero tudi bolj cenite nego druge, imata vsaka svoje nedostatke. Da bi videli iz tujine, v kateri po drugih pesmih zdihujete, v kraj, „Kjer mati draga Pred hišico poseda“, ne verujemo, ker bi ne bili potem v posebni tujini. „Kot radostno ozira Se ptica v lastno gnezdo, Tako i jaz opažam Marljivo svojo zvezdo.“ Naj je že zvezda marljiva — ali ste Vi, ki jo opažate, toda ozirati se vanjo — kakor ptica v gnezdo — to je pa res originalno! — „Nauk“, katerega v naslednji dajete, bi bil dober samo na sebi, ko bi ne bil preveč — lesen. V „Potoku“ ste zbrali menda vso svojo fantazijo. Sicer je to naravna prikazen, in lepo bi se bralo, ko bi mesto v verzih spisali „romanje“ potoka v vzneseni, nevezani besedi. — „Morska voda — človek“: tertium comparationis ni prav pravilen, ker ni niti dogmatično resničen in tudi ne naravoslovno.

Slana morska voda	Srca dviga kviško
Dviga se v oblake,	Človek beden — grešen,
Pitna spet postane,	Prost i on postane:
Prosta soli vsake.	Bed i grehov rešen.

Tako! Pomislite te besede in sodite sami. Na dolgo smo govorili. Upamo, da smo Vas zadovoljili vsaj s tem, da smo nekaj več rekli. Ali smo Vas zadovoljili s tem, kar smo rekli, ne vemo. A iz najboljšega namena je bilo, in želimo le, da bi ne obupali ter ne izročili reki P. svojih izdelkov, češ: Naj počivajo! Čez leta morebiti jih vzamete v roko, nekaterim se bodele smejali sami, druge malo popravili, in tako bo morebiti marsikako dobro zrno oteto. Zdravi!

Družba sv. Mohorja je izgotovila knjige za l. 1898. in jih je jela razpošiljati. So pa te-le:

1. *Zgodbe sv. pisma*. V. snopič. — 2. *Veliki katekizem*. — 3. *Naš cesar*. Jubilejna knjiga. — 4. *Poljedelstvo*. II. snopič. — 5. *Slovenske Večernice*. 51. zvezek. — 6. *Koledar za leto 1899*.

Ocene teh knjig objavimo, čim preje bomo mogli. Že sedaj pa lahko rečemo, da so v čast odboru društvenemu kakor tudi narodu slovenskemu.

Matica Hrvatska je razposlala pred kratkim izvestje za upravno leto 1897. — Knjige za l. 1898. bodo kmalu dotiskane in se bodo jele razpošiljati okoli novega leta. Bo jih pa 12, in sicer devet društvenih knjig in troje nakladnih knjig za znižano ceno. So pa te-le:

1. Hoić: *Slike iz obćega zemljopisa (Rusija)*; 2. Rabar: *Poviest najnovijega vremena od god. 1815. do god. 1878.*; 3. Lobmayer: *Čovjek i njegovo zdravlje*; 4. Nemčić: *Izabrana djela*. Uredio i uvod napisao Mil. Šrepić; 5. Sienkiewicz: *Pripoviesti*. Preveo i uvodom popratio Iv. Gostiša; — 6. Kranjčević: *Izabrane pjesme*; 7. Tomic J. E.: *Zmaj od Bosne*. Pripovijest. Drugo izdanje. 8. Mulabdić: *Zeleno busenje*. Pripovijest; i 9. Leskovar: *Sjene ljubavi*. Pripovijest.

Knjige nakladne so: 1. Ksenofon: *Izabrani spisi*. Dio prvi. Preveo i uvodom popratio Stjepan Senc (cena za člane „Matice“ 1 goldinar); 2. Šrepić: *Rimska književnost* (cena za člane „Matice“ 60 kr.); i 3. *Hrvatske narodne pjesme*. Dio drugi: Muhamedovske pjesme. Knjiga prva. Uredio dr. Luka Marjanović (cena za člane „Matice“ 1 gld. 50 kr.).